

בס"ד. אור ליום ב' פ' נצבים-וילך, ח"י אלול ה'תשל"ט*

(הנחה)

אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם ראשיכם שבטיכם גו' לעברך בברית ה' אלקיך גו', ואח"כ ממש"ך² (בפ' שני, שיעור לימוד החומש דיום זה) (ולא אתכם לבדכם אנכי כורת את הברית הזאת גו' כי את גו' אשר איננו פה עמנו היום) ושב³ ה' אלקיך גו'. והנה פרשה זו קורין לעולם קודם ראש השנה (כמ"ש רבינו הזקן בלקו"ת⁴), וידועה תורת הבעש"ט⁵ שאתם נצבים זהו ברכתו של הקב"ה שמברך את עמו בני ישראל בשבת מברכים שהוא השבת האחרון דחודש אלול בכרכת החודש דחודש השביעי, ובכח זה ישראל מברכים את החדשים דכל השנה, שמזה מובן שענין זה (דאתם נצבים גו') הוא ענין כללי. והענין הוא, דהנה הכתוב מבאר דזה שאתם נצבים היום כולכם גו', כל עשר המדריגות⁶ מראשיכם שבטיכם עד חוטב עציץ ושואב מימין, לאחדים כאחד⁷, הוא בכדי לעברך בברית ה' אלקיך גו' שקודם שנכנסו לארץ (שאז נאמרה פרשה זו בפעם הראשונה) הי' כריתת ברית על קבלת התורה מלבד הברית אשר כרת אתם בחורב⁷, היינו שמדובר כאן על כריתת ברית מיוחדת שלפני הכניסה לארץ. ומכיון שלא אתכם לבדכם אנכי כורת את הברית הזאת (כ"א גם) את אשר איננו פה עמנו היום, מובן שענין הכריתת ברית שלפני כניסת הארץ שייך בעבודת כל אחד ואחד.

(ב) **ויובן** זה בהקדם ביאור ענין הכניסה אל הארץ בעבודה. דהנה כתיב (בפרשת השבוע דשבת שעברה⁸, שמיני⁹ מתברכין כולהו יומין שלאחריו⁹, כולל יום זה, יום ח"י אלול) והי' כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך וגו'. ומבאר הבעש"ט נ"ע¹⁰ (בהתורה שנאמרה ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו ששמעה מאביו כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע ששמעה מהבעש"ט): והי' כי תבוא אל הארץ — אז דו וועסט צוקומען צו דעם רצון [העליון] ומרוצה, אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה וירשתה — וואָס דאָס איז אַ מתנה מלמעלה בירושה בכל אחד מישראל, דאָרף זיין די עבודה אין דעם, וישבת בה — דאָס זאָל זיין בהתיישבות, ולקחת גו' ושמת בטנא

* יצא לאור בשעתו, "ענש"ק פ' נצבים-וילך, ה'תשל"ט".

(1) פרשתנו (נצבים) כט, ט"א.

(2) שם, יג"ד. שם ל, ג.

(3) והשיב לא נאמר כו' (מגילה כט, א הובא בפרש"י עה"ת).

(4) ריש פרשתנו.

(5) היום יום ע' צ [כה אלול].

(6) לקו"ת שם.

(7) לקו"ת תבוא מא, ג.

(8) תבוא כו, א"ב.

(9) ראה זח"ב סג, ב, פח, א.

(10) כתר שם טוב (הוצאת קה"ת) הוספות אות ג. היום יום ע' פח [חי אלול].

— מלביש זיין די אורות אין כלים, והלכת אל המקום — הוא ענין השגחה פרטית, אשר יבחר ה' אלקיך — אַז אַ איד גייט אין אַן אָרט, איז דאָס ניט וואָס ער גייט נאָר מ'פירט אים, די השגחה העליונה. איז אַז ער קומט אין אַן אָרט איז די כוונה — לשכן שמו שם — לפרסם אלקות בעולם. ואח"כ אמר הבעש"ט עוד הפעם התורה הקודמת והוסיף שענין לשכן שמו שם הוא "מיט אַ ברכה ופסוק תהלים". והרב המגיד נ"ע (תלמידו וממלא מקומו של הבעש"ט) פירש¹¹: והי' כי תבוא אל הארץ, פירוש כו' כאשר תרצו לבוא אל הארץ העליונה (עולם הבא) אשר ה' אלקיך נותן לך, כי כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא¹², וירשת, ליורשה ירושת עולם בכדי שלא יצטרך להתגלגל (ח"ו) רק וישבת בה ישיבה עולמית ונצחית, ככה תתנהג ותזכה: ולקחת מראשית גו' ר"ל ראשית לקיחתך מעינוגי העולם הזה יהי' מראשית שהיא החכמה שנאמר¹³ ראשית חכמה וגו', פירוש שכל עניני עולם הזה מעורב במ ניצוץ קדוש שהוא החכמה כו', לכן כל לקיחתך ועשיתך כו' יהי' הכל עיקר השגחתך ומגמתך על הראשית שבו שהיא החכמה הקדושה שבו. ולכן אמר מראשית ולא כל ראשית¹⁴, כי כולו גשמיות הוא רק שיש בו קצת קדושה שהיא ראשית כו', וז"ש מראשית כל פרי האדמה שהם הניצוצות שבתוך הצומח. ולא מבעי שתראה לברר מתוך הצומח אלא אפילו אשר תביא מארצך, פירוש אפילו מדבר שהוא ארציות גמור שהוא הדומם שהוא גשמי יותר מצומח. ולא הזכיר כאן הניצוצות שבתוך בע"ח, מפני שבקל יוכל להעלותם אל הקדושה כמ"ש בכתבי האר"י זלה"ה. והדר אמר לא תימא שאני מזהירך רק בדברים גשמיים שהם דומם צומח (חי), אלא אפילו בדברים הרוחניים, שהם דברי תורה. וז"ש אשר ה"א נותן לך כו' יהי' כוונתך רצויו ומחשבתך זכה ודיבורך שלם כו', שיהי' ניכר בכל דיבור ודיבור היוצא מפיו כל אות ואות ונקודיו וטעמיו שבו. וז"ש ושמת בטנא, כי טנ"א ר"ת טעמים נקודות אותיות. ולא הזכיר כאן תגיין, מפני שאינם במבטא כו' וכאשר תתנהג כן בפירוש, שבכל ענינים אלו יהי' ענין ולקחת מראשית, בחי' החכמה, אז יהי' והלכת אל המקום כו' ותעלה הכל אל הקדושה. וזהו אשר יבחר ה' אלקיך כו' וזהו לשכן שמו שם. וזהו שפתח הכתוב בלשון והי' שהוא לשון שמחה¹⁵ כו'. ורבינו הזקן פירש (בלקו"ת פ' תבוא¹⁶) דכמו שיש בחי' ארץ ישראל בעולם כך יש בשנה והוא בראש השנה, וקודם לזה צ"ל כריתת ברית וכו'.

ג) ולהבין כ"ז הנה ידוע דכל הענינים שבעולם מקורם הוא בתורה, וכן הוא בענין א"י (והכניסה לא"י) שיש בחי' זו בתורה. וכמו שמבאר רבינו הזקן בארוכה (בתו"א בתחלתו¹⁷ ובלקו"ת שם) דארץ ישראל היא בחי' תושבע"פ, כי ארץ

11) אור"ת נר, א ואילך.

12) סנהדרין ז, א במשנה.

13) תהלים קיא, י.

14) מנחות פד, ב. פרש"י עה"פ תבוא שם, ב.

15) ב"ר פמ"ב, ג (בסופו). ויק"ר פי"א, ז (בסופו). אסת"ר פתיחתא יא.

16) שם.

17) א, ריש ע"ב.

הוא לשון רצון ומרוצה (כמובא בתורת הבעש"ט הנ"ל) וכמאמר¹⁸ למה נקרא שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה, וגילוי רצון העליון הוא ע"י תושבע"פ דוקא¹⁹. דבכדי לקיים את רצון העליון אינו מספיק הלימוד בתושב"כ, כי הגם דליכא מידי דלא רמיזא באורייתא²⁰, ה"ז באופן דרמו בלבד ויכול להיות מזה ב' דעות, דאלו ואלו דברי אלקים חיים²¹, ודוקא ע"י ההלכה פסוקה ופסק דין ברור בתושבע"פ אפשר לדעת ולקיים את הרצון העליון.

ד) ובזה יובן ענין הכריתת ברית שלפני הכניסה לארץ ישראל, שהיא תושבע"פ. כי הנה ענין תושבע"פ הוא חיבור המעלה מעלה עם המטה מטה, דההלכה מקורה מרצון העליון שלמעלה מעלה מבחי' חכמה (שהו"ע התורה בפשטות), והיא בחי' והוי' עמו²² שהלכה כמותו²³ (שלמעלה לא רק מבחי' אלקים אלא גם מבחי' אלו ואלו דברי אלקים חיים, דאלקים חיים הוא בחי' הבינה, כמבואר בדרושי כ"ק אדמו"ר הצ"צ²⁴ וכ"ק אדמו"ר מהר"ש²⁵ והנשיאים שלאחריהם ממלאי מקומם²⁶ המבארים ענין אלקים חיים), ומשם נמשכה בפס"ד להלכה למעשה בעוה"ז. וכמו שמבאר רבינו הזקן באגה"ק²⁷ המשל לקיום המצוות כעמוד המחבר את הגג עם הרצפה. ובלשון הקבלה והחסידות הוא חיבור טובב כל עלמין וממלא כל עלמין. וידוע שבשביל חיבור זה צ"ל המשכה ממקום שלמעלה משניהם, וזהו ענין הברית.

ה) ומזה יובן ענין הכריתת ברית בבחי' נפש, דכשם שענין הברית כפשוטו הוא שממשיך מענין שלמעלה מטעם ודעת, דלכן אין שייך בו שום שינוי כלל וכן יקום, דע"ז מאחדים הפכים, וכמבואר בלקו"ת²⁸ דע"י שעוברים בין הבתרים נעשים לאחדים כאחד ממש²⁹, עד"ז יובן בענין הכריתת ברית בנפש שבשביל איחוד הסתים וגליא שבנפש צ"ל ענין הברית שהוא ההמשכה ממקום עליון ביותר בנפש (ע"ד הנ"ל בתורה).

ו) וזהו גם ענין הכריתת ברית בבחי' עולם שלפני הכניסה לארץ כפשוטה, כי תבוא אל הארץ גו' וירשתה וישבת בה. דהנה מבואר בכ"מ³⁰ שענין

(18) ב"ר פ"ה, ח.

(19) אגה"ק ס"א. סכ"ט (קנ, ב). לקו"ת שם.

(20) ראה תענית ט, א.

(21) עירובין יג, ב.

(22) שמואל-א טז, יח.

(23) סנהדרין צג, ב.

(24) אוה"ת יתרו ע' תתצ ואילך.

(25) ד"ה וידבר אלקים תרכ"ז.

(26) המשך תרס"ו ע' תלא ואילך. סה"מ: עטר"ת ע' תמט ואילך. תרפ"ח ע' קכט ואילך. ובכ"מ.

(27) סכ"ט (קמט, סע"ב ואילך). וראה סה"מ תש"י ע' 123.

(28) פרשתנו מד, ב.

(29) ראה סה"מ תש"ב ע' 25, דזה שכורתין דבר אחד לשנים [אף שמורה על הפירוד והתחלקות, היפך האחדות], הוא להיות דהכוונה היא לאחד שני גופים, דכורתי הברית הם ב' גופים נפרדים וע"י הכר"ב הם מתאחדים.

(30) ראה לקו"ת שלח לז, ב. לח, א. לח, ב.

הכניסה לארץ ישראל הי' הירידה מעולם המחשבה או מעולם הדיבור לעולם המעשה, ירידה למטה מטה לארץ אוכלת יושבי³¹, וכיון שהי' צריך להיות החיבור דמעלה מעלה עם המטה מטה, לכן הי' צריך להיות לפנ"ז כריתת ברית מיוחדת לבד הברית אשר כרת אתם בחורב, כי גם אחרי הברית שבחורב היו עדיין דור דעה³² (בחי' מחשבה או בחי' דיבור), משא"כ כאן הי' צריך להיות הירידה למטה מטה, עד שפעלו שתהי' טובה הארץ מאד מאד³³, הנה לזה הי' צ"ל כריתת ברית מיוחדת³⁴.

ז) והנה כשם שיש ענין הכריתת ברית בנפש ובעולם כן הוא גם בשנה, דבראש השנה הוא בחי' כניסה לארץ ישראל בשנה³⁵ ובכל שנה קודם ראש השנה צריך כריתת ברית מחדש. והענין הוא, דהנה בראש השנה הוא שלימות עבודת האדם, דאז הקב"ה אומר תמליכוני עליכם³⁶ [דהחלטה על בריאת העולם היא ע"י נשמות ישראל וכמאמר³⁷ במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים, ועמך כולם צדיקים³⁸, וכמבואר בארוכה בתורת הרב המגיד באור תורה ובלקו"א בתחלתו³⁹ דע"י שעלה לפניו ית' התענוג מעבודת הצדיקים כו' וכמשל האב המצייר לעצמו את בנו הקטן כו'. וכן הוא בכל ראש השנה דההמלכה היא ע"י ישראל דוקא], ועי"ז היא ההחלטה להיות מלך על כל העולם. ומההחלטה שבראש השנה נמשך לכל ימות השנה, דלכן נקרא ראש השנה ולא תחלת השנה, כמבואר בארוכה בעטרת ראש בתחלתו⁴⁰ שהוא בדוגמת הראש הכולל את כל האברים, וגם אח"כ כאשר האברים נמצאים כל אחד במקומו הנה הראש הוא המנהיג אותם, דכן הוא בראש השנה שהוא המנהיג את כל ימות השנה, ועד שנמשך במעשה בפועל. שזהו ענין המשכה מן הקצה אל הקצה. וגם כללות ענין ההחלטה להיות מלך נמשך ע"י הכתרת נשמות ישראל שהם עצמם שרשם למעלה אפילו מתורה, ומשם נמשך למטה דוקא ע"י פסק דין בתורה, היינו ההוראות שבתורה בנוגע למעשה בפועל, אשר כדי לבוא לפסק דין אמיתי צריך להתייגע כדי לבוא אל האמת לאמיתו (כמבואר בהמשך יו"ט של ראש השנה שחל להיות בשבת מכ"ק אדמו"ר נ"ע⁴¹ ובדרושי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו ממלא מקומו), הנה כל זה הוא המשכה מן הקצה הכי עליון אל הקצה הכי תחתון. ולכן צריך להיות לפנ"ז ענין הכריתת ברית במיוחד, שע"י הכריתת ברית נעשים כל בני ישראל (ועמך כולם צדיקים) חד עם עצמות ומהות, בדוגמת הברית כפשוטו בגשמיות.

(31) שלח יג, לב.

(32) ראה ויק"ר פ"ט, א. במדב"ר פי"ט, ג.

(33) שלח יד, ז. וראה לקו"ת שם לז, ב. לח, ג.

(34) להעיר ממארו"ל (ברכות מט, א) כל שאינו אומר ברית כו' בברכת הארץ כו' לא יצא ידי חובתו (וראה לקו"ת עקב יד, ד. אוה"ת תבוא ע' תתנ"א).

(35) לקו"ת תבוא שם. ושם: שר"ה הוא ענין אחד עם תורה שבע"פ כי ר"ה הוא בחי' שתמליכוני עליכם ומלכות פה תורה שבע"פ קרינן לה.

(36) ר"ה טז, א. לד, ב.

(37) ב"ר פ"ח, ז. וות רבה רפ"ב.

(38) ישעי' ס, כא.

(39) וראה גם או"ת ב, ג ואילך.

(40) וראה גם לקו"ת שם.

(41) המשך תרס"ו ע' שצ ואילך.

(ח) **ומהכריתת** ברית בכללות נמשכות ההחלטות טובות בנוגע ללימוד התורה וקיום המצוות ועבודת התפלה, דעי"ז ישראל וקוב"ה כולא חד. ומזה באה כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה, והתחלתה לפנ"ז בחודש ההכנה הוא חודש אלול שהוא ר"ת אני לדודי ודודי לי⁴², ובפרט מח"י אלול שהוא יום הולדת שני המאורות הגדולים⁴³ שאז מזלם גובר⁴⁴, והרי תכליתם וכוונתם היתה שיהי' יפוצו מעינותיך חוצה, עד להחוצה שאין חוצה מחוץ הימנו. ועי"ז אתי מר⁴⁵ דא מלכא משיחא בקרוב ממש, ובעגלא דידן.

(42) שה"ש ו, ג. אבודרהם סדר תפלת ר"ה. פע"ח שער ר"ה פ"א. שעה"פ עה"פ.

(43) סה"ש תש"ג ע' 141 ואילך.

(44) ראה קה"ע לירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח.

(45) אגה"ק דהבעש"ט — נדפסה בריש ספר כתר שם טוב הוצאת קה"ת.